

פרשת דברים - JUDGES & THEIR JUDGEMENTS

א (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם :
(טז) ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו :
(יז) לא תכירו פנים במשפט כקטן כגדל תשמעון לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי :
שמות יח (כא) ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת :
(כב) ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך :
(כג) אם את הדבר הזה תעשה וצוך אלקים ויכלת עמד וגם כל העם הזה על מקמו יבא בשלום :
(כד) וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר :
(כה) ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת :
(כו) ושפטו את העם בכל עת את הדבר הקשה יביאון אל משה וכל הדבר הקטן ישפטו הם :

- למנות שופטים ושוטרים : דברים טז יח (שופטים) : שפטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך¹
- לא למנות דיין שאינו הגון : דברים א יז (דברים) : לא תכירו פנים במשפט²
- לשפוט בצדק : ויקרא יט טו (קדושים) : בצדק תשפט עמיתך³
- לא לשמע טענת בעל דין בלא חבירו : שמות כג א (משפטים) : לא תשא שמע שוא⁴
- שלא יירא הדיין מבעל דין ולפסוק לפי האמת : דברים א יז (דברים) : לא תגורו מפני איש⁵
- לא לקחת שוחד : שמות כג ח (משפטים) : ושחד לא תקח⁶
- לא לקחת כפר מרוצח כדי לפטרו ממיתה : במדבר לה לא (מסעי) : ולא תקחו כפר לנפש רצח אשר הוא רשע למות כי מות יומת⁷
- לא לקחת כפר מחייב גלות כדי לפטרו מגלות : במדבר לה לב (מסעי) : ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו, לשוב לשבת בארץ⁸
- לא להטות דין : ויקרא יט טו (קדושים) : לא תעשו עול במשפט⁹
- לא להדר גדול : ויקרא יט טו (קדושים) : ולא תהדר פני גדול¹⁰
- לא לרחם על עני בדין : שמות כג ו (משפטים) : לא תטה משפט אבינך בריבו¹¹
- לא להטות משפט גר ויתום : דברים כד יז (כי תצא) : לא תטה משפט גר יתום¹²

¹חינוך מצוה תצ"א

²חינוך מצוה תי"ד

³חינוך מצוה רל"ה

⁴חינוך מצוה ע"ד

⁵חינוך מצוה תט"ו

⁶חינוך מצוה פ"ג

⁷חינוך מצוה תי"ב

⁸חינוך מצוה תי"ג

⁹חינוך מצוה רל"ג

¹⁰חינוך מצוה רל"ד

¹¹חינוך מצוה ע"ט

¹²חינוך מצוה תק"צ

A proper system of justice involves many elements. It is not enough to have a court system fairly applying laws. History has been replete with countries addicted to their system of justice whose laws were horrendous. By contrast, the whole Torah is a testimony to the verse which Moses tells his people:

Behold I have taught you laws and statutes .... For they are your wisdom and understanding in the eyes of the nations who will hear all these laws and they will say, What an exclusively wise and insightful nation this is! ... For what other nation has righteous laws and statutes similar to this entire Torah which I place in front of you today².

But, there is another requirement, that these laws be applied by justices who themselves are living examples of the law they uphold, judges who are fearless in doing what needs to be done, and whose moral character is beyond doubt. This is our parsha.

In fact, it is in the very opening verses of Moshe's final lengthy address to the Jewish people (i.e. the whole of Sefer Devarim), that he mentions the appointment of judges. There can be no greater testimony to the centrality of this idea in Judaism.

The Prophet Michah tells us that justice is one of the three pillars of Judaism:

For what does G-d demand of you except that you engage in justice and loving-kindness and walking modestly with HaSh-m your G-d³.

Moshe stresses this by saying: (ט) ואמר לכם בעת ההיא (יט) ואצוה אתכם בעת ההיא and again "at that time", at the time when you were to go conquer the land from people well-versed in war, I did not drill you in weapons nor make you study plans of war and strategy, but rather dealt with your moral perfection in justice.⁴

Amazing! We are about to go to war and our training is ethics and justice!

Whenever the Torah speaks of judges and justice, there is always a personal level that it applies to as well⁵. We are supposed to rule over ourselves, judge the conflicts within ourselves, master our bad traits and redirect them⁶. In this we have to be honest and impartial to ourselves,

¹חינוך מצוה ס"ט

²דברים ד - (ה) ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ד' אלקי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: (ו) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: (ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כדי אלקינו בכל קראנו אליו: (ח) ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום:

³מכות כד. בא מיכה והעמידן על שלש דכתיב (מיכה ו) הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקך (ע"ש ואח"כ בא חבקוק והעמידן על אחת)

שבת לג. – בעוון עינוי הדין ועוות הדין וקילקול הדין חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובנ"א אוכלין ואינן שבעין

אבות פ"א משנה יח: רבן שמעון בן גמליאל – על שלושה דברים העולם קים על האמת ועל הדין ועל השלום, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם וכהנה רבות.

⁴Rav Shimshon Rephael Hirsch

⁵נתיבות שלום, אור החיים ריש פרשת שופטים ועוד

⁶נתיבות שלום עמ' יג: ומצוות מינוי השופטים מסוגלת לזה שיהודי יהיה דיין ושופט על עצמו, על דברי ריבות בשעריך הפרטיים, שיהיה שופט על עצמו לא לעשות מה שאסור.

acting with the same justice as in a court of law. Because this command relates to each one personally, the words of the Torah are א (יג) הוּבו לָכֶם – prepare yourselves¹; an appeal to the Jewish people to relate to these laws in a personal way. Similarly, it says שופטים ושוטרים תתן לך in the singular, i.e. each of you should place a judge, borders and parameters, בכל שעריך – around your personality². Furthermore, it is not just that the appointment of judges is a kind of a parable to our own lives; rather, the actual appointing of judges has the spiritual effect of facilitating that process within ourselves³.

But back to the actual judges, the appointment of whom now became a prerequisite for entering the land⁴. Moshe introduces this issue by using the word איכה⁵ - alas, woe - the terrible word used by Yirmiyahu to speak of the destruction⁶. He warns that the beginning of destruction will lie in the small breakdowns in law and order, in the unpunished theft of pennies and the overlooked little acts of cheating⁷.

The judges should not just react to the cases brought to them; they should also be proactive - going out to the people, guiding, leading, rebuking and strengthening the spiritual level of the nation⁸ (ואשמם). A judge is no ivory tower academic – he is to be a leader of the people.

The Torah demands an extraordinary set of qualifications for one to make it as a Jewish Judge, a Dayan⁹. He is not just an honorable man of robes, but a leader of the nation in many respects. Such people have to be not only masters of Torah wisdom but people who observe what they know¹⁰; righteous in every sense¹¹. They must first and foremost lead by example.

The judges must be well-liked,¹² for a judge must gain the trust and legitimacy of the people. But they must be liked, not because they are popularists, but rather because of their deep sense of

¹נתיבות שלום: הוּבו לָכֶם – הזמינו לכם לדבר מאי שנה משאר המינויים שמינה משה כגון נשיאים וכדו' שלא מצינו שהיה צריך להסכמתם

²רב חיים ויטל מובא בהנתיבות שלום

³שם משמואל עמ' יג [שנת תרע"ה]: ונראה דהנה ידוע דכל מצוה ומצוה יש לה סגולה מיוחדת. ויש לומר דמצות מינוי הדיינים מסייעת נגד יצה"ר הצפוני זה, שמספיקין ביד האדם להיות נמי דיין נאמן לעצמו ולהבחין הראוי מהבלתי ראוי

⁴שם משמואל שם ד"ה ולפי: ולפי האמור מובן אשר כלל התוכחה שבמשנה תורה, ומצות מינוי הדיינים שהוזכרה בין הדבקים, כוונה אחת להם שהוא צורך כניסתם לארץ.

⁵א (יב) איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם

⁶ריש מגילת איכה, ירמיהו א כא, ועיין מס' סנהדרין דף קד עמ' א

⁷Rav Dovid Feinstein, Kol Dodi, pg. 216-217

⁸רש"י א יג: ואשמם - חסר יו"ד (אמנם בכל התיקונים ובספר תורה נכתב מלא יו"ד) לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה:

⁹ספר החינוך תיד: שלא למנות דיין אדם שאינו חכם בדיני תורה אף על פי שהוא חכם בחכמות אחרות ואפילו היו בו כמה מדות נכבדות שנאמר לא תכירו פנים במשפט.

The same verse which says that judges must be qualified says that they must have the backbone not to be intimidated. Although separate prohibitions, one is an extension of the other.

¹⁰אנשי חיל (שמות יח כא) שהם גבורים במצוות ומדקדקים על עצמם עד שלא יהיה להם שום גנאי ושום כיעור ופרקם נאה

¹¹רש"י א יג: אנשים - וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים צדיקים:

¹²הרמב"ם למד את זה מ"ידועים לשבטיכם" (הל' סנהדרין פ"ב ה"ז) – אלו שרוח הבריות נוחה הימנו ובסמ"ע (ח"מ ז כו: בשם הרמב"ם והטור) ובמה יהיו אהובים בזמן שיהיו בעלי עין טובה ונפש שפלה וחברתן טובה ומשאן ומתן שלהן באמונה ודבורן בנחת עם הבריות

truth and justice¹, their love of the people, their authentic example and their good name in the broader society². They must have sterling character³, be modest (אנשים⁴), humble and G-d fearing⁵. They should be non-materialistic and unbribable⁶. They need to be the kind of people that others will want to honor and stand in awe of⁷.

To qualify as judges, they must not only be masters of Torah, חכמים, but also נבונים⁸, people who understand the underlying principles of the law so deeply that they can apply them to any new situation. Working from the other direction as well, the judges must be able to look at any case and understand what principle of law needs to be applied. They have to be able to identify the precise variables of each situation, knowing what is and is not a relevant difference and how it affects the law⁹. The ability to compare and contrast with precision is vital to be qualified as a judge.

It seems that Moshe could not find people who fully filled this criterion¹⁰. Yet, we see that Moshe appointed judges nonetheless. Our parsha brings three criteria (אנשים, חכמים, וידעים) and Parshas Yisro brings another four (אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת, שונאי בצע) for a total of seven. Chizkuni says that the criteria are not all brought together but rather broken up to teach us that should we not find judges with all the requisite criteria, we should take judges who may have even only one of these qualities¹¹.

ויש שלמדו את התנאי שיהיו אהובים מלשון הבו לכם אנשים ודרש הספרי הבו לכם אנשים - וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים ותיקים כסופים. ויש שבארו שכסופים מלשון נכסף נכספתי, והיינו שיהיו אהובים וחמודים לבריות (ת"ת)

¹ חינוך תידי: ובכלל אנשי חיל שיהיה להם לב אמיץ להציל עשוק מיד עושק, כענין שנאמר (שמות ב יז) ויקם משה ויושיען

² שו"ע שם: ...אהבת הבריות להם, בעלי שם טוב

³ סמ"ע חו"מ ז כו (בשם הרמב"ם והטור): ובעלי שם טוב שיהיו גבורים במצוות ומדקדקים על עצמם וכובשים את יצרם עד שלא יהא עליהם שום גנאי ולא שם רע ויהא פרקן נאה

⁴ בספרי: הבו לכם אנשים - וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים ותיקים כסופים ע"כ ובתורה תמימה: ויש מפרשים דהוא (כסופים) מלשון בושא, ובלשון חז"ל כסיפא מילתא, והוא מענין ענוה וצניעות, כי הביישן הוא עניו, וכן איתא בסנהדרין פ"ח ב' כל מי שהוא חכם ושפל ברך יהא דיין. ועיין ברמב"ם פ"ב ה"ז מסנהדרין חשיב בין יתר המעלות שצריך לדיין שיהיה עניו, ותמה הלחם משנה מניין לו זה, ונראה שמקורו מדרשה זו וגו'

(וברש"י הגירסה אנשים - ... אנשים צדיקים: חכמים - כסופים):

⁵ שו"ע חו"מ ז יא: ב"ד של ג צריך שיהיה בכל אחד מהם ז דברים: ... ענוה, יראה, שנאת ממון

⁶ שו"ע שם: שנאת ממון וברמב"ם וטור הוסיפו: שאפילו ממון שלהם אינם נבהלים עליו ולא רודפין לקבץ ממון

⁷ רש"י א יג: בראשיתם - ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה:

⁸ א (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וגו'

⁹ רש"י א יג: ונבונים - מבינים דבר מתוך דבר זהו ששאל אריוס את ר' יוסי מה בין חכמים לנבונים חכם דומה לשולחני עשיר כשמביאין לו דינרין לראות רואה וכשאין מביאין לו יושב ותוהה נבון דומה לשולחני תגר כשמביאין לו מעות לראות רואה וכשאין מביאין לו הוא מחזר ומביא משלו:

¹⁰ א (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם וגו' ופירש רש"י: אבל נבונים לא מצאתי זו אחת משבע מדות שאמר יתרו למשה ולא מצא אלא ג' אנשים צדיקים חכמים וידועים:

¹¹ חזקוני: אנשים חכמים וידעים - פרש"י אבל נבונים לא מצאתי זו אחת משבע מדות שאמר יתרו למשה ולא מצא אלא שלש וא"ת היכן הם שבע מדות שאמר יתרו למשה הרי אינן אלא ארבע אנשי חיל יראי אלוקים אנשי אמת שונאי בצע אלא הכי הוי פ'ל וזו אחת מהשבע מדות שאמר יתרו למשה ששם הארבע וכאן השלש הרי שבע בין כאן ולהלן. והכי איתא באלה הדברים רבה, אמר רבי ברכיה בשם רבי חמא ב"ר חנינא צריכים הדיינים שתהיינה בהן שבע מדות ואלו הם חכמים ונבונים וידועים ומה שכתב להלן ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלוקים אנשי אמת שונאי בצע הרי שבע ולמה לא נכתבו שבעתם כאחת ללמד שאם לא מצאו משבע מביאים מד' לא מצאו מד' מביאים מג' חכמים ונבונים וידועים לא מצאו מג' מביאים משנים לא מצאו משנים מביאים מאחד שכך כתיב אשת חיל מי ימצא.

Here lies a great testimony to the democratic nature of Judaism: people are chosen because they deserve to be chosen - not because of any privileged status. This idea is to be extended to any communal or public position. It is natural to expect that amongst those doing the appointing there will be all kinds of pressures to favor this one or that, but it is just as a warning against this that the Torah tells the appointers to be fearless¹.

Once appointed, it is the judges themselves who have to be fearless, courageously rendering decisions as they see the truth no matter what dangers they are under as a result - לא תגורו מפני איש.

A judge may excuse himself from judging a case if he is frightened of one of the parties or for other various reasons. He may even do this in the middle of the court proceedings². However, once he has an idea of which way the judgment is going to go, he may not withdraw even if he feels threatened by one of the parties³. (Presumably if his life is at stake, however, he may do so.)

A judge may not play Robin Hood (ביזא), i.e. he may not award a judgment which is not strictly according to the law but which seems fairer given the circumstances of the two parties. He may not award a poor man a financial judgment in his favor against a wealthy man. He may not take a position in court to save someone's honor even if he knows that he can sort things out out-of-court afterwards⁴.

The moment a judge does any of these things he is playing G-d. In truth, we humans shouldn't be judging at all. If, for example, a man steals from a second man, as far as the victim is concerned, he will get all that he deserves. If he is meant to have that extra amount of money, he will make it back on the stock exchange tomorrow or the price of his apartment will go up. If he is not meant to have that money, there are thousands of other ways in which he might have lost it. As for the thief, G-d will take care of him⁵. What need, then, for human judges? If they judge according to the truth they are playing G-d's role. And if they err, they force G-d to make good their mistakes. Why not leave the whole thing to G-d to begin with⁶ - כי המשפט לאלקים הוא?

Human judges are really a special dispensation by G-d to dispense with justice on earth, avoiding more painful judgments in the afterworld⁷. As such, we are G-d's emissaries (Shlichim)⁸. And it is only because He assures us that He is standing in our midst when we judge, that even then we dare take this mantle⁹. Our mandate, however, is limited to the precise instructions G-d has given

¹ חינוך תיד: ומכלל מצוה זו גם כן לפי הדומה, שכל מי שביררו אותו בני הקהל למנות עליהם ממונים לשום ענין, שישים כל השגחתו וכל דעתו למנות מהם הראויין והטובים על אותו מינוי שהקהל צריכין אותו, ולא יגור מפני איש למנות מי שאינו ראוי.

² ספר החינוך תטו: אפילו משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן הדין נוטה, אתה רשאי לומר להם איני נזקק לכם, שמא יתחייב ונמצא רודף אחר הדיין להורגו, אבל משתשמע את דבריהן ותדע להיכן הדין נוטה אי אתה רשאי לומר איני נזקק לכם.

³ ספר החינוך תטו: שנמנע הדיין מלירא מאיש מלדין דין אמת, ואפילו הוא איש מזיק עז פנים עבה המוח

⁴ כתבו התוס' (סנהדרין ו) שגבי רש ועשיר לא שייך לשון יראה שאינו ירא מפניהם אלא כלומר לא תכניס דבריך כדי לחלוק לו כבוד

⁵ רמב"ן דברים א יז: וטעם כי המשפט לאלקים הוא ... כי לאלקים לעשות משפט בין יצוריו ...

⁶ רבינו בחיי א יז: כי המשפט לאלקים הוא - מה שאתם דנין לבני אדם אין המשפט לאדם, שאם אתם מחייבין לאדם שלא כדן הרי הקב"ה ישלם לו מצד אחר, ונמצא שאתם חוטאין, שאין משפט זה לאותו שחייבתם כי אם לאלקים שעתיד לשלם לו מה שהפסדתם ממנו, וכן אמר יהושפט (דברי הימים ב יט) כי לא לאדם תשפטו כי לה' ועמכם בדבר משפט:

⁷ כשיש דין למטה אין דין למעלה, לית דין למטה יש דין למעלה

⁸ רמב"ן דברים א יז: וטעם כי המשפט לאלקים הוא ... ונתן אתכם (הדיינים) במקומו

⁹ סכת סנהדרין דף ז עמ' א: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל דין שדן דין אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט

us¹. G-d is still handling the broader world. He will ensure that all the details work into the big picture. We must take care of our little part, and the rest is up to Him. And, in fact, it is only because we were given the limited mandate by G-d to begin with, that we dare to play this role at all.

It is for this same reason that the judges are ordered to consider a case involving one cent with the same care and priority as a multi-billion dollar suit, hearing it first if it came first² (כקטן כגדול תשמעון). Our job is to take care of whatever part of the truth comes our way. To ensure that truth emerges from one little prutah is just as important, in terms of human spirituality, as ensuring truth in a case that rocks the nation. Don't ever let up, the Torah warns. Even if you think you have come across this case 1,000 times, go through it now point by point – perhaps you will find a tiny difference or perhaps you will see things in a new light³. Two brothers come to you fighting over two inherited ovens. The difference between the ovens is miniscule. What does it really matter who is going to get what? They will both have fine ovens. No, says the Torah: your job is to come up with the truth, even if that means a distinction of a hairsbreadth (כקטן כגדול)⁴.

Having said that, G-d's mandate to man is quite broad. G-d makes man a partner in this undertaking⁵ (בקרוב אלקים ישפוט). As implementers of G-d's Will, the judges are actually given the same name as one of the names of G-d Himself!⁶ A man who has lost a case should whistle out of court in happiness⁷, the Sages say, for he has had G-d's Will bestowed upon him and he has made amends. But how can mortal man ever be up to such a thing, to making judgments in G-d's Name? G-d assures the judges that He will be there with them every time, guiding them and putting the right judgment into their heads⁸.

The Ramban says that בקרוב אלקים ישפוט means בקרב עדת אלקים ישפוט: G-d will judge in the midst of the gathering of Judges, i.e. it is He who is judging through them⁹ by bringing His Shechina down to rest in their midst during the judgment¹⁰. Another verse makes this clear. When two people have a dispute, they come in front of G-d (דברים יט יז) i.e. the court, to have their dispute resolved¹¹. The disputants are urged to understand that they are literally standing in front of G-d¹².

---

¹רמב"ן שם: ואם תגורו ותעשו חמס, הנה חטאתם לד', כי מעלתם בשליחותו

²א יז: כקטן כגדול תשמעון - שיהא חביב עליך דין של פרוטה כדין של מאה מנה (סנהדרין ח ע"א)

³א טז: ואצוה את שפטיכם - ורזתי אותם שיהיו מתונים שאע"פ שכבר בא דין זה לפניכם פעמים רבות שלא יקלו בו למהר ולחתכו עד שיהיו נושאים ונותנים בדבר

⁴א יז: ובין גרו - דרשו רז"ל אפילו על עסקי דירה בין חלוקת אחים אפילו בין תנור לכירים

⁵תהלים פרק פב (א) מזמור לאסף אלקים נצב בעדת קל בקרב אלקים ישפט

⁶רמב"ן שמות כא ו: ואמר ר"א כי נקראו השופטים אלקים בעבור שהם מקיימי משפטי האלקים בארץ

⁷סנהדרין ז ע"א: ההוא דהוה קאמר ואזיל דאזיל מבי דינא שקל גלימא ליזמר זמר וליזיל באורחא

⁸רמב"ן שמות כא ו: ולדעתי יאמר הכתוב והגישו אדניו אל האלקים, עד האלקים יבא דבר שניהם (להלן כב ח), לרמוז כי האלקים יהיה עמהם בדבר המשפט, הוא יצדיק והוא ירשיע וזהו שאמר (שם) אשר ירשיעון אלקים, וכך אמר משה כי המשפט לאלקים הוא (דברים א יז) וכך אמר יהושפט כי לא לאדם תשפטו כי לה' ועמכם בדבר משפט (דה"ב יט ו)

⁹רמב"ן שמות כא ו: וכן אמר הכתוב אלקים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט (תהלים פב א), כלומר בקרב עדת אלקים ישפוט

¹⁰רמב"ן שמות כא ו: ובאלה שמות רבה (ל כד) ... בשעה שהדיין יושב ודן באמת, כביכול מניח הקב"ה שמי השמים ומשרה שכינתו בצדו, שנאמר (שופטים ב יח) כי הקים ה' להם שופטים והיה ה' עם השופט:

¹¹רמב"ן שמות כא ו: כי האלקים הוא השופט וכן אמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' (דברים יט יז)

¹²רבינו בחיי דברים יט יז: לפני ה' - יהא דומה עליכם כשאתם עומדים לפני הכהנים והשופטים כאלו אתם עומדים לפני הש"י, הוא

The judges and G-d are then partners in this judgment. The Sages take this further, stating that a judge who renders a true judgment is a partner with G-d in the whole of creation¹! In all other respects, our attributes can never be compared to G-d's. We may be kind in imitation of G-d's kindness, but His kindness is so infinitely greater that the comparison quickly breaks down. A truthful judgment, however, is the same for man as it is for G-d. Here we can truly be compared to G-d's attribute of Justice!²

The corollary of this is that, should any judge decide to play Robin Hood, taking from the rich to give to the poor, or should he insert any other human consideration into his judgments, he is driving away G-d's Shechina which is his only mandate to judge to begin with³. A judge must be certain that He is enacting G-d's Will – or he must be quiet⁴. He must picture the gaping hole of hell he will fall into, should he err⁵.

The Maharal approaches the issue of why justice was given to man from a different angle: It is obvious and basic to us that justice needs to be done and that a perversion of justice is a perversion of truth and of everything which we might associate with G-d. But it is more than that. Justice is more G-dly than other things, he says, because justice is something which emerges as the required and necessary result of any situation. In a world of absolute values, the justice of any situation is contained intrinsically within that situation. G-d exists by very necessity, and since justice appears to be demanded as an essential attribute of each situation - by necessity - it seems to be something most associated with G-d, something emerging from G-d's Will. This is why G-d gives justice especially to the Jewish people. For, are they not a most essential and necessary ingredient to this world, without which the world would not fulfill its purpose and be destroyed? Since they are essential to the world, the Jews are naturally more in harmony with Justice⁶.

When man, and in particular the Jews, engage in justice, they show thereby that they accept the King of Justice and elevate His presence in the world⁷.

שכתוב (תהלים פב) בקרב אלקים ישפוט.

¹ מסכת שבת דף י עמ' א: כל דיין שדן דין אמת לאמתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כתיב הכא ויעמוד העם על משה מן הבוקר ועד הערב וכתוב התם ויהי ערב ויהי בקר

² מהר"ל נתיב הדין - פרק א: כי נברא העולם בדין שגזר להיות נבראים ...

ואין הדין כמו מדת החסד, כי יש חסד למעלה מן החסד והקב"ה חסדו גדול יותר מחסד האדם, ואף שהאדם עושה חסד אין חסד זה חסדי ה' לגמרי ולא שייך בזה לומר שנעשה שותף עם הש"י, אבל המשפט שהוא משפט אמת אין לומר בזה כי משפט גדול מן משפט אחר ... ויש לך להבין הראייה ... כי הוא יתב' ברא העולם במדה שהיא כוללת ערב ובוקר וממנה נבראו ערב ובוקר, והדיין מתדבק במדה זאת גם כן

³ מסכת סנהדרין דף ז עמ' א: וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו' ואמר רבי שמואל בר (נחמן) נחמני אמר רבי יונתן כל דיין שנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו שנאמר אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש

⁴ מסכת סנהדרין דף ז עמ' ב: דרש רבי יאשיה ואיתימא רב נחמן בר יצחק מאי דכתיב בית דוד כה אמר ה' דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק וכי בבקר דנין וכל היום אין דנין אלא אם ברור לך הדבר כבקר אמרהו ואם לאו אל תאמרהו רבי חייא בר אבא אמר רבי יונתן מהכא אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך ואמרהו ואם לאו אל תאמרהו

⁵ בפר"ק דסנהדרין (י, א') א"ר שמואל בר נחמני אר"י לעולם יראה דיין עצמו כאלו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו

⁶ מהר"ל נתיב הדין - פרק א: המשפט לאלוקים יותר מכל דבר ... כי המשפט בחיוב הכרחי והש"י הוא מחויב המציאות ... ואין כאן אמצעי ואין כאן חציצה רק המשפט לאלוקים לגמרי ... ולפיכך נתן המשפט אל ישראל, כי גם ישראל הם מיוחדים אל הש"י בשביל כי הם נבראים יותר בחיוב מכל הנבראים

⁷ מהר"ל, שם: ובוה ממליכין את המלך המשפט כאשר התחוננים עצמם רוצים במשפט כאשר עושים משפט, ובוה מקבלים עליהם מלך

Yet, on the other hand, this Heavenly help does not mean that the human condition can be ignored. The Sages in Ethics of Our Fathers tell us that a judge has to be temperate in judgment¹, which means that he must take time out to deliberate carefully on the issues and weigh each side before making a final decision². No man of flesh and blood can claim to be operating at a level of pure intellect and therefore of pure justice³. It would only be an arrogant person who would judge hastily, and such a person lacks all wisdom⁴. It is true that G-d stands with a person in judgment. But, this only helps if he turns himself into a vessel to receive G-d's guidance.

In fact, the humility of a judge should be readily apparent before his appointment. A humble person is likely to avoid such a position wherever there appears to be a better candidate for the job⁵. On the other hand, once it is clear that one is, in fact, the most qualified for the job, he will take responsibility and lead as he should. The appointment is a huge responsibility, as a judge has to not only judge correctly but also be willing to suffer with leading a difficult nation (ואצוה אתכם)⁶. Someone too eager for this responsibility is surely a foolish man. A judge's humility will also help him judge without any personal interest after his appointment just as the Ultimate Judge judges us⁷.

The Maharal develops this theme further. The great Sanhedrin was placed on the Temple grounds next to the altar. The altar had a ramp leading up to it so that the Cohanim would not climb stairs in accessing the altar, thereby revealing even parts of their legs. This was akin to licentiousness, for ערה is nothing other than an expression of the more physical side of a person. This very same prohibition (לא תעלה במעלות על מזבחי) is the source of prohibiting a judge from walking rough-shod on the head of the people by arrogantly judging in haste. Such arrogance is tantamount to abandoning his intellect and becoming a mere physical imitation of the great human a judge is supposed to be. There is no difference between such a person and someone engaged in licentiousness, as both are expressing pure body. "There is no doubt," concludes the Maharal, "that it is forbidden to appoint an arrogant person as a judge⁸."

המשפט ומגביהים אותו :

¹אבות פרק א (א) משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הוּו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה:

²רמב"ם פירוש המשניות שם: הוּו מתונים בדין. שיאחרו לחתוך הדין ולא יפסיקוהו מהרה עד שיבינום, שאפשר שיתגלו להם ענינים שלא היו נגלים בתחילת המחשבה:

³מהר"ל נתיב הדין - פרק א :ולפיכך צריך שיהיה מתון בדין כמו שראוי אל האדם במה שהוא אדם גשמי אשר ראוי אליו המתנה לענין הדין, שאין השכל נמצא אתו בפעל לגמרי ואין אתו המשפט

⁴מהר"ל, שם: דיין שהוא בעל גאווה כי אין ספק שאין אתו החכמה כלל

⁵חינוך שם: ודרך חכמים הראשונים שבורחין מלהתמנות דיינים אלא במקום שאין גדול מהם וגו' ושם: ומה משה רבינו עליו השלום עניו, אף כל דיין צריך להיות עניו

⁶סנהדרין ח ע"א: אזהרה לדיין שיסבול את הצבור ועד כמה א"ר חנן ואיתמא ר' שבתאי כאשר ישא האומן את היונק (במדבר יא (יב) האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האמן את הינק על האדמה אשר נשבעת לאבתיו)

⁷משך חכמה על דברים פרק טז פסוק כא: (שבת) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במע"ב, היינו כמו שלא כוון הבורא יתברך בהמצאות שום תועלת ותוספות לעצמותו יתברך, והוא לאחר שנברא העולם כקודם שנברא העולם, כן הדין אמת לאמיתו, היינו בלא שום פניה... והנה כמו שאין להבורא יתברך שום תועלת בהקרבות, כן יאות להיות בהמשפט להשופט שגם הוא ישפט לא למטרה חוצי

⁸מהר"ל, שם: כי הדין הוא שוה למזבח .... לכך אמרו (מכילתא משפטים) שתשים סנהדרין אצל מזבח לגמרי לכך כמו שאמר לא תעלה במעלות על מזבחי ודבר זה הוא ערוה שהוא פחיתות גשמי, ודבר זה הוא אזהרה לדיין ג"כ שיהיה מתון בדין, כי גם מי שממהר לפסוק נוטה אל הגשמי שהוא הערוה שהרי הוא שוטה שאין בו השכל רק הוא גשמי. לכך אמר שהוא ג"כ אזהרה למי שפוסע על ראשי עם קדש שהוא גאווה אצל הדיין, כי גם זה נוטה אל הגשמי לגמרי וכמו שיתבאר במקומו אצל מדת הגאווה, ולכך ג"כ אמר אזהרה לדיין שלא יפסיע על ראשי עם קדש דכתיב לא תעלה במעלות על מזבחי וגו', כי אין ראוי לו מצד שהוא דיין ללבוש הגאווה לפי שהגאווה הוא

הסרה מן השכלי. ועל כן אני אומר, כמו שאסור להעמיד עם הארץ לדיין כך אסור להעמיד דיין שהוא בעל גאווה כי אין ספק שאין אתו החכמה כלל